

Inarin kunta - strategia 2030

Visio ja toiminta-ajatus

INARI - Voimakas luonnostaan

INARI - Elinvoiman ja hyvän
elämän vastuullinen edistäjä

Strategia 2030

Inarin ainutlaatuinen luonto on kaiken toiminnan perusta. Hyödynnämme luontoa vastuullisesti luontopääomaa vahvistaen.

Hallitusti kehittyvät elinkeinot ovat kunnan elinvoiman perusta. Monipuolistamme elinkeinoja ja kehitämme ympärivuotisuutta.

Sosiaalisesti kestävä kasvu ja ylisukupolvisuuden merkityksen ymmärtäminen ovat hyvän elämän perusta. Edistämme yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten turvallisuutta sekä erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointia.

Saamelaisuus on arvokas osa Inarin kuntaa. Edistämme saamen kielten ja kulttuurin asemaa yhteistyössä muiden saamelaisalueen toimijoiden kanssa.

Meidän arvomme

Arvot	Miten elämme arvomme todeksi
Yhteisöllinen	<ul style="list-style-type: none"> • Toimimme oikeudenmukaisesti ja kohtelemme toisiamme yhdenvertaisesti • Toimimme kaikissa tilanteissa avoimesti, ratkaisukeskeisesti ja toisia arvostaen • Huolehdimme turvallisuudesta koko kunnan alueella • Meille on tärkeää lapsiperheystävällisyys, arvokas vanhuus ja yritysmyönteisyys • Kunnan henkilöstö osallistuu aktiivisesti toiminnan kehittämiseen
Paikallinen	<ul style="list-style-type: none"> • Paikallisuus tehdään yhdessä - siihen kuuluvat osallisuus ja osallistaminen, toisten huomioon ottaminen ja kunnioittaminen sekä vieraanvaraisuus • Pyrimme yhdessä nostamaan paikallisten tuotteiden ja palveluiden käytön määrää • Etsimme ratkaisuja paikallisten tuotteiden ja palveluiden jalostusasteen kasvattamiseksi • Kuntalaiset ja kunnan alueella toimivat yritykset ja yhteisöt ovat kunnan tärkein voimavara
Rohkea	<ul style="list-style-type: none"> • Uskallamme tehdä selkeitä ja oikea-aikaisia päätöksiä • Olemme kansainvälisesti aktiivisia toimijoita • Näemme asioiden positiiviset puolet ja haemme rohkeasti uusia toimivia ratkaisuja • Kannustamme rohkeaan kokeiluun ja opimme virheistä • Kehitämme kunnan organisaatiota tulevaisuuden tarpeisiin
Vastuullinen	<ul style="list-style-type: none"> • Turvaamme nykyisille ja tuleville sukupolville kestävän kehityksen mahdollisuudet • Kannamme tasapainoisesti vastuun luonnosta, taloudesta ja ihmisistä • Toimimme vastuullisesti päätösten tekijöinä ja työnantajana • Pidämme lupauksemme

Inari – Voimakas luonnostaan

Elinvoiman ja hyvän elämän vastuullinen edistäjä

YHTEISÖLLINEN – PAIKALLINEN – ROHKEA – VASTUULLINEN

Strategian painopistealueet

LUONTO

Luonnon kestävä käyttö

ELINVOIMA

Elinkeinojen
monipuolistaminen ja
ympäri vuotisuuden
kehittäminen

SAAMELAISUUS

Saamen kielten ja
kulttuurin edistäminen

HYVÄ ELÄMÄ

Sosiaalisesti kestävä
kasvu

Elinkeino-ohjelma

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjelma

Kielipoliittinen ohjelma (saamen kielistrategia)

Maapoliittinen ohjelma

Edunvalvonnan TOP 8, Vaikuttava viestintä

Edunvalvonnan ja vaikuttamisen TOP 8

1. Asuntojen ja toimitilojen rakentamisen edistäminen
2. Energiapolitiikka (huoltovarmuus, uudet energiamuodot, aurinkovoima, biovoima)
3. Matkailun ympärivuotisuuden ja turvallisuuden edistäminen, "matkailijavero"
4. Monipaikkaisuuden edistäminen
5. Saamenkielten ja kulttuurin rahoituksen ja toiminnan vahvistaminen
6. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet; reittilentoliikenne, toimivat matkaketjut, linja-autoyhteyksien parantaminen kuntaan ja kunnan sisällä, seututie 955 ja valtatie 4
7. Sosiaali- ja terveystalouden alueellinen saatavuus
8. Työ- ja elinkeinoalueen toimivuuden ja talouden varmistaminen

Edunvalvonnan ja vaikuttamisen TOP 8 osa-alueiden määrittelyn tavoitteena on edistää kunnalle strategisesti tärkeitä asioita, kiteyttää kunnan viestiä, kartoittaa tarkoituksenmukaiset vaikuttamisen kohteet ja määritellä tehtävät toimenpiteet.

Tilannekatsaus kuntastrategiasta - Luonto

Luontopääoman arvon kasvattamisen tueksi ja sosiaalisesti kestävästi kehittyvän maankäytön toteuttamiseksi on osallistettu ja kuultu kuntalaisia ja yrittäjiä eri sidosryhmäyhteistyössä, kyselyiden ja hankkeistuksien kautta fasilitoimalla eri näkökulmista työpajoja, haastatteluja ja eri tarpeita esiin nostoen. Jatkuvaa ymmärrystä koostetaan myös lausuntojen, muistutuksien ja kommenttien pohjalta.

Tarkoituksena luoda virikkeellistä ja viihtyisää rakennettua ympäristöä palveluiden äärelle mahdollisimman laajalle käyttäjäryhmälle, keskittää reitistöjä ja havainnoida potentiaalia edistää ympärivuotisen matkailun edellytyksiä. Tätä työtä tehdään säilyttäen kunnan laajasta maa-alasta määräävät alueet haja-asutusluonteisina tai kokonaan rakentamisen ulkopuolella täydentäen olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta.

Luonto – Luonnon kestävä käyttö

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
LUONTO-PÄÄOMAN ARVON KASVATTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan kohdekohtaiset luontoarvot ja riippuvuudet päätöksenteossa ja kilpailutuksissa Toteutetaan kaavoitusta perustuen kattaviin luontoselvityksiin, osallistamiseen, luonnonmonimuotoisuuden turvaamiseksi ja kulttuurimaisemien huomioimiseksi Selvitetään aktiivisesti vaihtoehtoisia pitkän tähtäimen ratkaisuja lämmön tuotantoon 	<ul style="list-style-type: none"> Kaavoitusta toteutetaan lähtökohtaisesti alueilla, joilla on rakentamisen painetta ja yhteen sovittamisen tarpeita rakentamisen, eri käyttötarkoitusten, liikenteen, kunnallisten verkostojen ja luontoarvojen säilyttämisen osalta. Kaavoitus perustuu kattaviin luonto- ja lajistokartoituksiin ja siinä huomioidaan inventoidut VAMA, RKY-kohteet sekä rakennuskanta. Kirakkaköngkään vaelluskalayhteyden palauttamisen teknis-taloudellinen selvitystyö toteutettu päätöksenteon pohjaksi Datalämpölaitos käyttöön otettu Biopolttolaitosselvitykseen osallistuttu (Inergia/ Lapeco) 	<ul style="list-style-type: none"> ~~Ympäristökriteerit sisältävät kilpailutukset (%)~~ Kaavoituksessa on otettu käyttöön relevantit kestävän kehityksen mittarit, Kyllä/Ei Suojeltujen alueiden pinta-ala (m²) ja osuus kunnan maapinta-alasta 	<ul style="list-style-type: none"> 100 %, mm. Koulukyydit, talvikunnossapito, kalusto Kestävän kehityksen mittarit sisällytetään kunnan ilmastosuunnitelmaan 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastosuunnitelmassa pohditaan tapoja käyttää ilmastokriteerejä hankinnoissa Lainvaatimissa kilpailutuksissa taso on 100 %. Uusia suojeltuja alueita vuosittain yksityiselle maanomistukselle, vanhan metsän kriteeristö ja inventointi valtion tasolta. Tarkastelu vuosi esim. 2022, 2026 loppu
ILMASTO-MUUTOKSEEN VASTAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Laaditaan kunnalle ilmastosuunnitelma Laaditaan ympäristörakentamisen sekä huolto- ja kunnossapidon suunnitelmat kestävän kehityksen periaattein (vähähiilisyys) Sopeudutaan ja varaudutaan ilmastomuutokseen paikallisesti mahdollisuuksien mukaan (tulva, lumi- ja vesisateet, kova pakkanen) 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan ilmasto- ja ympäristöasioiden, kuten ilmastonsuunnitelman juurruttaminen osaksi toimintaa, ilmastosuunnitelman laadinta, tuleva toimeenpano ja kehittäminen haluttiin turvata pitkäjänteisesti rekrytoimalla uusi ympäristösuunnittelijan toimi 2025. Ivalojoen tulvaharjoitus laajana viranomais- ja toimijayhteistyönä toteutettu 2025. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastosuunnitelma on laadittu, Kyllä/Ei ~~Kunnossapidon kustannusten kehitys~~ Varautumissuunnitelma huomioitu sään ääri-ilmiöt, Kyllä/Ei 	<ul style="list-style-type: none"> Ei, käynnistetty 2026 Kyllä, tulva-alueet huomioidaan kaavoituksessa ja luvituksessa. Tulvapenkereiden tilan tarkkailu ja kunnostus 	<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään voiko kunnossapidon vähähiilisyttä seurata

Luonto – Luonnon kestävä käyttö

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit																												
KIERTO-TALOUDEN EDISTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Nostetaan kierrätysastetta (aktiivinen yhteistyö Lapin Jätehuolto kuntayhtymän kanssa) Edistetään raaka-aineiden tehokasta hyödyntämistä Järjestetään opastusta ja tiedotusta yhteistyössä koulujen, varhaiskasvatuksen ja jätehuoltoviranomaisen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Viestintään ja kampanjoihin kiinnitetty erityistä huomioita Lapin jätehuolto kuntayhtymässä 2025-2026. Verkkosivut uudistettu. Lapeco tarjoaa opetusta ja neuvontatilaisuuksia tilauksesta. 2024-2026 Inarissa mm. koululuokille, muistiyhdistykselle, SAKKin ryhmille sekä jäteasemalla tapahtumissa. Materiaaleja kierrätetään mm. Maanrakentamisen yhteydessä, suunnitelmissa ottaa käyttöön kiertotalousalue 2026. Pidä Lappi Siistinä toiminnan tukeminen ja osallistuminen tapahtumiin Opetusohjelmassa ja varhaiskasvatuksessa kiertotalous on huomioitu. 	<ul style="list-style-type: none"> Kierrätysasteen kehitys (%) Kehityssuunnitelmaa raaka-aineiden tehokkaasta hyödyntämisestä laadittu, Kyllä/Ei Toteutunut valistus, lukumäärä/vuosi 	<table border="1"> <caption>Inarin hyötyjätökeräys 2023-2025</caption> <thead> <tr> <th>Kategoria</th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasipakkaukset</td> <td>29,64</td> <td>36,24</td> <td>40,51</td> </tr> <tr> <td>Metallipakkaukset</td> <td>24,98</td> <td>28,7</td> <td>34,98</td> </tr> <tr> <td>Kartonkipakkaukset</td> <td>77,2</td> <td>130,18</td> <td>147,36</td> </tr> <tr> <td>Muovipakkaukset</td> <td>13,44</td> <td>27,73</td> <td>35,38</td> </tr> <tr> <td>Vierasjätteet</td> <td>50,04</td> <td>65,95</td> <td>51,75</td> </tr> <tr> <td>SER</td> <td>71,12</td> <td>92,51</td> <td>98,02</td> </tr> </tbody> </table> <p>Toimintamalli raaka-aineiden tehokkaasta hyödyntämisestä</p> <p>2024 - 3 (49 hlö) 2025 - 4 (95 hlö) 2026 -1 (11 hlö)</p>	Kategoria	2023	2024	2025	Lasipakkaukset	29,64	36,24	40,51	Metallipakkaukset	24,98	28,7	34,98	Kartonkipakkaukset	77,2	130,18	147,36	Muovipakkaukset	13,44	27,73	35,38	Vierasjätteet	50,04	65,95	51,75	SER	71,12	92,51	98,02	
Kategoria	2023	2024	2025																														
Lasipakkaukset	29,64	36,24	40,51																														
Metallipakkaukset	24,98	28,7	34,98																														
Kartonkipakkaukset	77,2	130,18	147,36																														
Muovipakkaukset	13,44	27,73	35,38																														
Vierasjätteet	50,04	65,95	51,75																														
SER	71,12	92,51	98,02																														
OHJATUT JA MERKITYT REITISTÖT	<ul style="list-style-type: none"> Huomioidaan luontomatkailukohteissa niin paikalliset tarpeet ja tavat kuin matkailijat säilyttäen koskemattonta luontoa ja keskittäen reitistöjä Toteutetaan opastettuja reittejä lähiluontokohteisiin ja lähivirkistysalueille eri käyttötarpeet ja esteettömyys monipuolisesti huomioiden 	<ul style="list-style-type: none"> Laadittu kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma 2025 aikana. Huomioitu kehittämistarpeet ja pyörämatkailun kehittyminen tukemaan ympärivuotista matkailua. Matkailijoita halutaan ohjata taajamien tuntumaan, palveluiden äärelle. Esteettömyyselvityksen toimenpiteet sisällytetty ohjelman toimenpiteisiin . Kakslauttanan - Ivalojoen välin kelkkaurien käyttöoikeussopimus kunnalle 2024 alkaen. Pääväylänä lisäksi Inari-Pokka välillä kunnan ylläpitämä reitti. Syrjäisemmillä alueilla keskitetään reitistöjä. Yhteistyö Metsähallituksen sekä Saariselän hoito-osuuskunnan kanssa reittien osalta. Mm. latuvalaistusta ja kevyen liikenteen väyliä, virikkeellinen ympäristö. Kysely ulkoliikuntapaikkojen ja leikkikenttien käyttäjille 2025 	<ul style="list-style-type: none"> Palaute reittien kunnosta ja huollosta (yhteenveto aina kauden jälkeen) Kohdennetut käyttöastelaskurit 	<ul style="list-style-type: none"> Palaute analysoitu: tarvetta yleisilmeen kohotukselle, valaistuksen tarkastusta, esteettömyyden huomioiminen, Käytetyimmät Mukkavuopaja ja Perhepuisto, Juutuanpolku, UKK (ei kunnan) Jänkävaara 9.7.2023-9.7.2024: 11059 9.7.2024-9.7.2025: 12285 																													

Luonto – Luonnon kestävä käyttö

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
KESTÄVÄ MAANKÄYTTÖ	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan alueelliset ominaispiirteet ja kehittämistarpeet; Ivalo, Inari ja Saariselkä sekä kylät ja toteutetaan tarkemman suunnittelun pohjaksi alueellisia kokonaiskuvakartoituksia ("Master Plan") Huomioidaan myös sosiaalinen kestävyys maankäytön suunnittelussa koko kunnan alueella Vastataan monipuolisella ja kestävällä tonttitarjonnalla elinkeinojen, julkisten toimintojen ja asuinrakentamisen tarpeisiin Saariselän maankäyttösuunnitelman päivittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistetty Matkailun yritysekosysteemi -edistämishanke Ivaloon ja Saariselällä tulevan maankäytön ja elinvoiman tukemiseksi, jossa kuullaan paikallisia asukkaita (Matkailun sosiaalinen kestävyys -kysely) sekä haastatteluissa ja työpajoissa yrittäjiä. Inarissa liikekiinteistöjen kehittämisessä keskustan alueella laaditaan rakentamista ohjaamaan rakentamistapaohjeet asemakaavamuutoksen yhteydessä, joilla tuetaan kylämäisyyden ja ominaispiirteiden säilymistä Laadittu Saariselän länsipuolen, valtatie 4 ja keskustan välinen liikennehierarkiaselvitys asemakaavoituksen pohjaksi yhdessä ELY:n kanssa (nyk. Elinvoimakeskus) Vuonna 2025 hyväksyttiin useita kaavamuutoksia, joissa osoitettiin elinkeinoille, asumiselle, vapaa-ajan asumiselle ja virkistykseen varauksia. Osana matkailun yritysekosysteemin -edistämishanketta tarkastellaan tarpeiden pohjalta Saariselän yleiskaavan ajantasaisuus ja päivitystarve. Kunnan rakennusjärjestyksen päivittäminen vastaamaan alueellisia rakentamisen ohjaamisen tarpeita Käynnistetään 2026 maapoliittisen ohjelman tarkastelu ja päivittäminen. 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntalaiskyselyjen tulokset (asuinviihtyvyys ja tyytyväisyys palveluihin) Tehdyt alueelliset kokonaiskuvakartoitukset verrattuna aluekartoitusten laadintasuunnitelmaan Saariselän kehittämissuunnitelma päivitetty, Kyllä/Ei Kaavoitettujen uusien tonttien lkm/vuosi Toteutunut rakentaminen/vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> Vuosittainen kysely toteutettu ja tuloksia analysoitu Käynnissä Käynnissä <p>Uudet tontit: 2025</p> <ul style="list-style-type: none"> Pelastusasema 1 Näverniemi 1 AR Eteläpää AO-26 kpl, AP-tontteja 3 kpl, KL-tontteja 1,4 ha Lintumaa 12 kpl KTY/T/LY <p>2026</p> <ul style="list-style-type: none"> Ivalon alueen oyk 227 kpl RA 	

Tilannekatsaus kuntastrategiasta - Elinvoima

Kunnan ja Inergian investointeja on edistetty suunnitelmallisesti, ja valmistelua on vahvistettu hankkeilla, yhteistyöllä ja tiedonkeruulla.

Yritystoimintaa on kehitetty aktiivisesti verkostoitumisella, yritysneuvonnalla ja uusilla toimintamalleilla. Elinkeinorakennetta on monipuolistettu erityisesti matkailun, AV-alan ja luontolähtöisten elinkeinojen osalta. Samalla on tehty avauksia kansainvälisessä yhteistyössä sekä tutkimus- ja oppilaitoskumppanuuksissa.

Osaavan työvoiman saatavuutta ja pitovoimaa on parannettu mm.

kuntamarkkinoinnilla, tapahtumilla, työllisyyspalveluilla ja oppilaitosyhteistyöllä.

Matkailun kehittämisessä on edetty kohti ympärivuotisuutta ja vastuullisuutta, ja kehittämistyö on ollut aktiivista useissa hankkeissa. Vaikutukset näkyvät kuitenkin mittareissa viiveellä.

Elinvoima – Elinkeinojen monipuolistaminen ja ympärivuotisuuden lisääminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
INVESTOINTIEN EDISTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tahtotilan määrittely tavoitelluille investoinneille Asunto- ja toimitilainvestointien edistäminen Toimitilojen tarjonnan lisääminen ja kiinteistöjen monipuolinen käyttö 	<ul style="list-style-type: none"> Matkailun yritysekosysteemi-hanke (Ivalo & Saariselkä): työpajat ja kyselyt investointien yhteisen tahtotilan varmistamiseksi Hallitarvekyselyt (2 kertaa): kysynnän ja tarjonnan yhteensovitus Kestävän ja älykkään asumisen konseptin kehittäminen (hanke) Kultapiisku-yhteisötyötila avattu (2025) Säännöllinen pankkiyhteistyö käynnistetty Investointien aikataulutusta yhdessä teknisen toimialan ja Inergian kanssa (2026–2030) Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanke: kehittämistarpeet investointisuunnitteluun Ulkopuolisen rahoituksen hyödyntäminen (mm. Saariselän matkailuinfra) 	<ul style="list-style-type: none"> Elinkeino-ohjelman pohjalta laadittu kuntakonsernin investointiohjelma, Kyllä/Ei Uusien rakennuslupien määrä kpl/vuosi 	<p>Investointiohjelma</p> <ul style="list-style-type: none"> Kesken, aloitettu <p>Uusien rakennuslupien määrä</p> <ul style="list-style-type: none"> 185kpl /2024 158 kpl/2025 (alle 30 m² ei enää haeta lupaa, lakimuutos, eli ei ole verrannollinen vuoteen 2024) 	<ul style="list-style-type: none"> Uuden asumisen konseptin edistäminen, esim. Investorien ja rakentajien tapaamiset, tonttien ennakkovaraukset
ELINKEINO-RAKENTEEN VAHVISTAMINEN JA MONI-PUOLISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten hyödyke- ja palvelutuotannon tukeminen Uusien yritysten houkuttelu alueelle esim. testaus, audiovisuaalinen tuotanto, kokoonpano tai muu teollinen toiminta Koulutus- ja tutkimusyhteistyön vahvistaminen (mm. toinen aste, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset) Tutkimustiedon hyödyntäminen elinkeinojen kehittämisessä 	<ul style="list-style-type: none"> Ammattikalastuksen kehittäminen hankkeilla ja matkailuyhteistyöllä AV-ala: tuotantokannustin (2024), verkostot, FAMtripit, LocationPro-työkalu Lapin elokuvakomission toiminnan uudelleenjärjestely Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys hankittu Tapahtuma-avustusten ohjeistus uudistettu 	<ul style="list-style-type: none"> Yritysten liikevaihdon kehittyminen Alueelle sijoittuneiden uusien yritysten lkm/vuosi Oppilaitosyhteistyön uudet avaukset 	<ul style="list-style-type: none"> 2023 376 milj 2024 405 milj 2025 (tilasto julkaistaan vuonna 2027) <ul style="list-style-type: none"> 2023 64 kpl 2024 82 kpl 2025 79 kpl <ul style="list-style-type: none"> 2025 12 yhteistyötä 	

Elinvoima - Elinkeinojen monipuolistaminen ja ympärivuotisuuden lisääminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
OSAAVAN TYÖVOIMAN SAANTI	<ul style="list-style-type: none"> Työvoimatarpeen selvittäminen ja työvoiman pysyvyyden varmistaminen Saamen kielten ympärille syntyvien työpaikkojen ja saamenkielentaitoisen työvoiman määrän kasvattaminen Asumis- ja palveluratkaisujen kehittäminen työntekijöille Kuntamarkkinoinnin kohdentaminen paluumuuttajiin 	<ul style="list-style-type: none"> Muuttaja- ja rekrytointitapahtumat pitovoiman vahvistamiseksi Koulutus- ja työelämämessut sekä oppilaitosyhteistyön edistäminen Kuntamarkkinointisuunnitelma ja -materiaalit uudistettu Yhteistyö Verohallinnon kanssa sesonkityövoiman rekisteröinnissä Oppisopimus- ja kesätyöllistämisen tukitoimet Majoitusratkaisujen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan asukasmäärän kehitys (%) Kielillisää saavien työntekijöiden lukumäärä Asuntojonossa olevien lukumäärä 	<p>Asukasmäärä</p> <ul style="list-style-type: none"> 2023 +78 (+1.1%) 2024 +99 (+1,4%) 2025 <ul style="list-style-type: none"> 2024 82 henkilöä 2025 79 henkilöä <ul style="list-style-type: none"> 2023 127 2024 172 2025 168 	
VASTUULLINEN YMPÄRIVUOTINEN MATKAILU	<ul style="list-style-type: none"> Ympärivuotisuuden edistäminen ja viipymien pidentäminen Vastuullisten ja ilmastoviisaiden matkailupalvelujen ja -rakenteiden kehittäminen (ml. reitistöt ja tapahtumat) Matkailumarkkinoinnin tukeminen ja yhteistyön kehittäminen matkailutoimialalla 	<ul style="list-style-type: none"> Spirit of Inari -seminaari ja uudistavan matkailun kehittäminen Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys Reitit kartalla -hanke ja yhteistyö Metsähallituksen kanssa Säännöllinen yhteistyö Lapland North Destinations Oy:n kanssa (LND) kanssa Matkailun yritysekosysteemi-hanke (Ivalo & Saariselkä) Asukaskysely matkailun sosiaalisista vaikutuksista Matkailuneuvonnan chatbot hankittu Matkailumarkkinointivideo (Saariselkä) Tapahtumien ajoittaminen ja tukeminen talvisesongin ulkopuolelle tuotantokannustimessa huomioidaan korkeampi tuki pääsesongin ulkopuolella 	<ul style="list-style-type: none"> Viipymä Majoituskapasiteetin kuukausittainen käyttöaste (%) Vastuullista matkailua tukevat hankkeet 	<ul style="list-style-type: none"> 2023 2,1 pv 2024 2,2 pv 2025 2,1 pv <p>Km käyttöaste</p> <ul style="list-style-type: none"> 2023 45% 2024 45% 2025 45% <p>Rekisteröity majoitusmyynti 6-10, 10.2 milj (+15%)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kalastajan matkassa Matkailun yritysekosysteemin kehittäminen Ivalossa ja Saariselällä 	<ul style="list-style-type: none"> Muutetaan keskimääräiseksi vuodessa Uusi mittari: rekisteröity majoitusmyynti kesä-lokakuussa (eur)

Elinvoima – Elinkeinojen monipuolistaminen ja ympärivuotisuuden lisääminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
LUONTO-LÄHTÖISET POHJOISET ELINKEINOT	<ul style="list-style-type: none"> Luontolähtöisten elinkeinojen ekosysteemin rakentaminen (poro, kala, luonnontuotteet, käsityö, hyvinvointi) Tuotteiden jalostusasteen nostaminen ja kiertotalouden mahdollisuuksien hyödyntäminen Pohjoisia luonnonoloja hyödyntävän yritys- ja testaustoiminnan edistäminen 	<p>Yhteistyö Saamelaiskäräjien ja SAKK:n kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> •Poroteurastamohankkeen ohjausryhmätyö •Kalastajan matkassa -hanke •Artisan Market, Kalapäivä -tapahtumien ja muiden myyntitapahtumien/koulutusten järjestäminen alan yrittäjille (verkostoituminen, osaamisen lisääminen) •Osallistuminen useisiin kehittämishankkeisiin (mm. Pyyntiin Inarille, GENGREEN) •Kansainväliseen kiertotaloustopahtumaan osallistuminen vuosittain (ICE Kirkkonielemi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Luontolähtöisten elinkeinojen ekosysteemis suunnitelma laadittu, Kyllä/Ei • Tuotteiden jalostusaste • Kehittämishankkeiden lukumäärä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekosysteemis suunnitelma Kesken • Haastava löytää mitattavaa tähän, yritykset eivät laita jalostusta TOL luokitukseen. • Kehittämishankkeita Kalastajan matkassa Kalapäivä Pyyntiin Inarille Gengreen Arctic Hubs Tulevaisuuden teurastamo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ammattikalastajien määrä
TOIMIVAT TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUT	<ul style="list-style-type: none"> Yrityspalvelujen konseptointi ja verkostoyhteistyön kehittäminen (yrittäjäjärjestöt, neuvontaorganisaatiot ja rahoittajat) Neuvontapalvelujen tuottaminen alkaville ja kehittyville yrityksille Työvoimapalvelujen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> •Yritysneuvontaa kunnan tuottamana •Yrityksille suunnattu viestintä ja uutiskirjeet •Yhteistyö Leaderin, SYP:n ja Elinvoimakeskuksen kanssa •Osallistuminen TE24-uudistuksen valmisteluun ja toteuttamiseen •Yritysneuvonnan vahvistaminen ja yhteistyö TE-palveluiden kanssa •Yrityshakemiston uudistaminen •Oppisopimus- ja kesätyötukien uudistus 	<ul style="list-style-type: none"> • Yritysten nettolukumäärä • Elinvoimasopimus yrittäjäjärjestön kanssa tehty Kyllä/Ei • Suomen yrittäjien kuntabarometrin tulokset • Haettujen yritystukien määrä (€) 	<ul style="list-style-type: none"> • 2023 879 kpl • 2025 1017 kpl • Elinvoimasopimus Kyllä • 2024 2,92 • 2025 2,92 • 2026 3,34 • Myönnettyjä tukia 2025 994 486,77euroa 	<ul style="list-style-type: none"> • Muutetaan mittariiksi "myönnettyjen tukien määrä"
SAAVUTETTAVUUS	<ul style="list-style-type: none"> Reittilentoyhteyksien määrän kasvattaminen Vastuullisten matkaketjujen edistäminen Tietoliikenneyhteyksien parantaminen 	<ul style="list-style-type: none"> •Lentoyhteyksien edunvalvonta ja uusi Kirkkonielemi-yhteys •Saavutettavuustyöryhmätyö •Liityntäliikenne ja uudet linjakokeilut (mm. lvalo-Inari) •Kuljetusten kilpailutukset (Nellim, Näätämö) •Viestintä ja markkinointi liikennepalveluista •Liikenneturvallisuu työhön osallistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Suorien lentoyhteyksien lukumäärä • Puhelin ja nettiyhteyksien peitto 	<ul style="list-style-type: none"> • 2023 5 kpl, 2024 8 kpl ja 2025 8 kpl • 2025 97 /80 % 72/67 % kotitalouksien peitto matkapuhelin • Kiinteän verkon laajakaistasaatavuus 2025 59% 	<ul style="list-style-type: none"> • Alueelle lentäen saapuneet matkustajat 127600 hlö +0,7%

Tilannekatsaus kuntastrategiasta – Saamelaisuus 1/2

Inarin kunta on ainoa kunta Suomessa, jossa kolme virallista saamen kieltä; lakisääteiset äidinkielliset varhaiskasvatus- sekä perusopetuspalvelut sekä kielenelvytytyön edistäminen kielipesien avulla. Ainutlaatuinen, monikulttuurinen ja -kielinen palvelutarjonta, josta voimme olla ylpeitä.

Nykyisten palvelujen rahoitus on turvattava saamelaisalueella ja Inarin kunnassa
Haasteita saamenkielisen henkilöstön rekrytoinnissa

Monikulttuurisuus, saamen kielilaki, saamelaisten oikeudet ja saamelaiskäräjien rooli neuvotteluissa huomioidaan kaikessa toiminnassa.

Inarin kunta on strategian mukaisesti aktiivisesti edistänyt säännöllistä, tavoitteellista sekä luontevaa yhteistyötä saamelaistoimijoiden kanssa, esimerkiksi saamelaiskäräjien kanssa edunvalvontaa ja viestintää, SAKK:n kanssa koulutuksia sekä hankehakua, 150-juhlavuoden tapahtumien osalta Siida, SAKK ja Sajos-yhteistyö sekä saamen kielikahvitoiminnan osalta mm. Lapin hyvinvointialue ja Sámisoster.

Inarin kunta esittänyt näkemyksensä saamelaisten totuus- ja sovintokomission toimenpide-ehdotusten toteuttamisesta niiltä osin kun mahdollisesti vaikutusta kunnalle tai kuntalaisiin.

Tilannekatsaus kuntastrategiasta – Saamelaisuus 2/2

Saamen kielten näkyvyyttä on edistetty sekä kunnan kyltityksissä että yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa lisäksi kunnan viestinnässä; valtuuston tulkkaukset ja tärkeimmät asiakirjat, kuntalaiskyselyt, asukaslehden osia käännetty sekä keskiössä uusien verkkosivujen (2027) suunnittelussa ml. PTV (suomi.fi). Valtuuston tulkattuja suoria lähetyksiä seurataan valitettavan vähän kaikilla kielillä.

Saamen kielet ja kulttuuri näkyvässä osassa Inari 150- juhluvuonna 2026, mm. saamenkieliset www-sivut, saamen kieli markkinointimateriaalissa, mm. infonäytöt, fyysiset kyltit, saamelaisartistit tapahtumissa, pääjuhla nelikielinen. Paikalliskulttuuria- ja historiaa esille historiakirjassa, historiakylteissä, paikallinen värityskirja jne.

Inarin kunnan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma hyväksytty 2026. Saamelaisuus sekä kuntalaisten yhdenvertaisuus ja hyvät väestösuhteet keskeisiä asioita.

Koltansaamen kielen ja kulttuurin edistämishankkeessa (Oummu rââst raaj) positiivista näkyvyyttä, tietämystä ja yhteisöllisyyttä > haetaan jatkohanketta Norjan kanssa, koltansaamen kielikeskusasia keskiössä

Saamenkielisten palvelujen viestinnän sekä saamenkielisten työntekijöiden tukemisen ja koko henkilöstön perehdyttämisen kehittämistä suunniteltiin toteutettavan CERV- hankerahoituksella (EU)

> Pohdittava kuinka tavoitteet toteutetaan ja resurssoidaan ilman hankerahoitusta

VARHA-hanke haussa rekrytoinnin avuksi saamenkielisen varhaiskasvatushenkilöstön saamiseksi

Saamelaisuus - Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
SAAMELAISUUS ON ARVOKAS OSA INARILAISTA ARKEA	<ul style="list-style-type: none"> Saamelaiskulttuuri esillä osana inarilaista arkea lapsesta pitäen Tietoa saamelaisista ja saamenkielisistä palveluista ulkoisessa viestinnässä, henkilöstön perehdytyksessä sekä uusien kuntalaisten tiedottamisessa 	<ul style="list-style-type: none"> Saamen kielikahvilatoiminta vakiintunut ja järjestetty yhteistyössä mm. koulujen, varhaiskasvatuksen, SAKK:in, Sámi Sosterin sekä Laphan kanssa SAKK:n työhyvinvointihankkeen perehdytysmateriaali viety intraan Kulttuuritoimen tapahtumat, kulttuurikasvatus, avustukset ja kuljetukset sekä tukea Ijahis Idja sekä Skábmagovat- festivaaleille Tervetulokirjeessä info monikulttuurisuudesta sekä ohjaus Saamelaiskäräjien sivulle Inari 150- juhluvuonna kaikki kulttuurit esillä ja markkinointiin panostettu Rahoitushakemus (CERV) saamenkielisen viestinnän ja saamenkielisten työntekijöiden tukemisen ml. henkilöstön perehdytys edistämiseen yhteistyössä Laphan ja SAKK:n kanssa Koltansaamen kielen ja kulttuurin edistämishanke 2024-2026 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnassa järjestettävien saamelaiskulttuuri- ja saamenkielisten tapahtumien osallistujamäärät/vuosi Perehdytysmateriaali laadittu, kyllä/ei 	<ul style="list-style-type: none"> Saamen kielikahvilatoiminta 7 krt/ 2025, osallistujat 15-70 henkilöä, saamenkieliset artistit esillä kunnan tapahtumissa, kulttuurikasvatuksen osalta haasteena saamenkielisten työntekijöiden rekrytointi, työpajoja muutama Kansalaisopiston kurseja 8. Opiskelijoita 77. Luvuissa mukana pohjoissaamen ja koltansaamen kieliset muskarit (7+9 lasta). Kirjasto edistää saamenkielisen kirjallisuuden hankintaa, Tarinoiden Inari ja inarinsaamenkielinen kirjastoautotyöntekijä Saamenkielinen nuorisotyö, saamelaisnuorten ohjatut etäillat, yhteistyö saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston kanssa, nuorisotyön De2 -hankkeessa saamelaisalueella. Perehdytyksessä hyödynnetään saamelaiskäräjien sivustoa, koulutuksia, SAKK:n materiaalia. Saamen kielilisiä käytössä ja kannustimena saamen kielen opiskeluun ja käyttöön työssä, kattava kunnan oma perehdytysmateriaali suunniteltu hanketyönä toteutettavaksi 	<p>Tapatumia toteutunut runsaasti Perehdytysmateriaali laadittu osittain</p>

Saamelaisuus - Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
SAAMEN KIELTEN NÄKYVYYDEN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Lisätään saamelaiskulttuurin ja kielten näkyvyyttä (mm. fyysiset opasteet ja verkkoviestintä) Saamenkielisen viestinnän lisääminen suunnitellusti, esim. valtuuston kokousten tulkkaus saamen kielille 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan kyltityksiä päivitetty huomioiden kaikki saamenkielet Kunnan tiedottamisessa sekä tärkeimmissä asiakirjoissa huomioitu saamenkielisyys, mm. kuntastrategian ja kaavoituskatsaus, tilinpäätös, talousarvio, hytetu-suunnitelma. Valtuuston kokoukset tulkataan kaikille kielille Koltansaamen kielen ja kulttuurin edistämishankkeessa (Oummu räâst raaj) positiivista näkyvyyttä, tietämystä ja yhteisöllisyyttä > haetaan jatkohanketta Norjan kanssa, koltansaamen kielikeskusasia keskiössä <ul style="list-style-type: none"> -Hanke tuottanut merkittävän määrä koltansaamenkielistä oppimateriaalia jota kieliyhteisö kipeästi tarvitsee, esim. Bukva-lastenkirja -Tällä hetkellä viimeistelyssä 2 op laajuinen koltansaamen alkeisverkkokurssi joka tulee olemaan ilmaiseksi saatavilla kaikille Suomen ja Norjan kielillä -Hankkeen tapahtumissa tavoitettu satoja koltansaamelaisia, mielenkiintoa koltansaamelaisasioihin myös muista kieliryhmistä > viimeiset tapahtumat valmistelussa -Hanke on dokumentoinut/dokumentoi jokaisen tapahtuman ja tapahtumaraportit ovat merkittävä resurssi tulosten esittelyssä ja jatkohankkeiden hakemisessa 	<ul style="list-style-type: none"> Tehdyt toimenpiteet/vuosi Käännöksiin, tulkkaukseen, ilmoituksiin ja viestintään käytetyt € /vuosi ja henkilöresurssit Tavoitettu henkilömäärä saamen kielillä tulkatuissa valtuustostiimeissa/vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> Käännöksiin, tulkkaukseen, ilmoituksiin ja viestintään käytetyt 45 658 euroa € / josta Oikeusministeriön avustus 27 000 euroa, avustusta ei riittänyt saamen kielikoulutukseen, kuten aiemmin Henkilöresurssit: viestintä- ja yhteistoimintapäällikkö oman työn ohessa toteuttaa mm. saamen kielikahvilatoiminta, mediaseuranta, käännös- ja tulkkauskoordinointi ja verkkosivusuunnittelu & muu yhteistyö, n. 5-10 % työajasta, varhaiskasvatusyksikön johtajalta panosta oman työn ohella kielikahvilatoimintaan Koltansaamen kielen ja kulttuurin hanke työllisti Suomen puolella 2 henkilöä täysipäiväisesti 2025 Käytännössä muuta henkilöresurssia ulkoiseen eikä sisäiseen viestintään ole. Saamen kielen ja saamen kielisen toiminnan resurssointia vaikea erotella esim. esihenkilötyössä. Tavoitettu henkilömäärä (yleisö) saamen kielillä tulkatuissa valtuustostiimeissa 5/8 vuonna 2025, 5-15 seuraajaa /kerta/ kaikki kielet, suomi ja saame 	<ul style="list-style-type: none"> Verkkosivujen ja PTV- työn osalta saamen kieliset palvelut ja saamenkieliset kuvaukset tehty/ uudistettu Toteutunut /Ei toteutunut Käännös-suunnitelma Toteutunut /Ei toteutunut

Saamelaisuus - Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
SAAMEN-KIELISTEN TYÖNTEKIJÖIDEN SAATAVUUDEN PARANTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Saamenkielisten työntekijöiden rekrytoinnin kehittäminen yhdessä saamelaiskäräjien kanssa Saamenkielisten työntekijöiden saatavuus ja pitäminen - hyvät työskentelyolosuhteet ja tuki kielenhuollolle Työntekijöiden motivointi kielikoulutuksiin ja nuorten motivointi varhaiskasvatus- ja perusopetusaloille Inarin kunnan veto- ja pitovoima saamenkielisten työntekijöiden osalta Työpaikkailmoituksiin maininta saamen kielilisästä 	<ul style="list-style-type: none"> Saamenkielisten työpaikkojen ilmoittaminen saamen kielillä mm. Kuntarekryssä Saamen kielilisä aktiivisesti käytössä palkan osana Työpaikkailmoituksiin lisätty maininta saamen kielilisästä Tarjottu mahdollisuutta kielenhuoltokoulutuksiin ja mm. kielikahvilatoimintaan osallistuminen, mm.inarinsaamen kielipesien vastaavat suorittaneet saamelaispedagogiikan periaatteet (5 ov) SAKK:n kielilinjalla 1 opiskelija lukuvuosi 2024-2025 Ei opiskelijaa 2025-2026 CERV- hakemus saamenkielisen perehdytyksen, viestinnän- ja koulutuksen edistämiseksi VARHA - hankehaku; Varhaiskasvatuksen osaavan työvoiman saatavuuden ja pitovoiman vahvistaminen harvaan asutulla alueella (saamenkieliset pätevät työntekijät ja sijaiset) 	<ul style="list-style-type: none"> Hakijat per avoin saamenkielinen (kelpoisuusehto) työpaikka Saamenkielisten työntekijöiden määrä (kielilisä) kunnassa (%) 	<ul style="list-style-type: none"> 0-3 /työpaikka on tavanomainen ja poikkeus 7 hakijaa koltansaamen hankeviestijän työhön (2025) Kielilisää saavien määrä 82 henkilöä, 2024 79 henkilöä, 2025 	

Saamelaisuus – Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
SAAMEN-KIELISTEN PALVELUJEN VAHVISTAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Saamenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä saamenkielen lukio-opetuksen sekä niiden rahoituksen turvaaminen -kunnalla tärkeä rooli uhanalaisten kielten tulevaisuuden turvaamisessa Saamenkieliset ja kulttuurinmukaiset palvelut, saamelaisuuden näkeminen voimavarana Aktiivinen toiminta saamelaisalueen toimijoiden kanssa lakisääteisten palveluiden rahoituksen varmistamiseksi Saamenkielisen vapaa-aikatoiminnan edistäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa 	<p>Lakisääteisiä sekä kielten elvytystä tukevia saamenkielisiä palveluita ylläpidettiin suunnitelman mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> Inariin avattiin syksyllä 2025 uusi päiväkotitoiminta, johon koottiin eri puolilla kylää toimineet suomen, inarinsaamen ja pohjoissaamenkieliset yksiköt. (1,5milj.€) Sevettijärven monitoimitalon rakentaminen tukemaan kylän yhteisöjä Yhdenvertaisuuskyselyssä selvitystä mm. palvelutyytyväisyydestä Koltansaamen kielen ja kulttuurin Interreg Aurora hanketta Oummu räätälöityä yhteistyötahojen ja Sör-Varangerin kunnan kanssa. Kunnan toiminta-avustus saamelaisen kulttuurin edistämiseen Saamelaismuseo Siidalle 50 000 euroa Edunvalvonta oppimateriaalien saamiseksi sekä rahoituksen varmistaminen, erityisesti varhaiskasvatuksen osalta saamelaisalueen kuntien rahoituksen säilyttäminen (ml. kielipesät) 	<ul style="list-style-type: none"> Valtionavustusten toteutuminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa €/vuosi Saamenkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen sekä saamen kielen opetuksen määrä (toteutuneet tunnit ja lapsimäärät) Tyytyväisyys saamenkielisiin palveluihin (kysely) Kielipoliittisen ohjelman (kielistrategian) mittareiden analysointi vuosittain, Kyllä/Ei 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioitua suurempi valtionavustus koskien saamenkielistä ja -kielen opetusta (1,4 M€), Varhaiskasvatuksen ja kielipesätoiminnan saamenkielisten toimintojen avustukset ovat vähentyneet 6 000 euroa. Saamenopetuksessa oli syksyllä 2025 äidinkielisessä opetuksessa 92 oppilasta ja vieraan kielen opetuksessa 107 oppilasta. Oppilasmäärä on vähentynyt yleisesti myös saamenkieliset oppilaat, mutta prosentuaalisesti saamenopetuksessa olevien lasten määrä (47 %) on kasvanut. Yhdenvertaisuuskysely toteutettu Mittareiden analysointi aloitettiin esihenkilöiden ja saamenkielisen henkilöstön arvioinnilla. 	

Saamelaisuus - Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittari	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
HYVÄT VÄESTÖSUHTEET	<ul style="list-style-type: none"> • Luodaan yhdessä turvallinen, avoin ja oppiva keskusteluilmapiiri • Luottamuksen rakentaminen yhdessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Inarin kunnan laaja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 23.4.2026. <p>Suunnitelman valmisteluun kuului kuntalais- ja henkilöstökyselyjen toteutus ja tulosten käsittely sekä suunnitelman kommentointimahdollisuus kaikille sekä mm. Saamelaiskäräjiltä pyydetty lausunto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yhdenvertaisuuskyselyn tulokset valtuustokausittain 	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutunut: tulokset käsitelty ja suunnitelma uudistettu 	-
RAKENTAVA VUOROPUHELU SAAMELAISTOIMIJOIDEN KANSSA	<ul style="list-style-type: none"> • Vuoropuhelu kunnan ja saamelaiskäräjien kesken - yhteisen edunvalvonnan ja yhteistyön kehittäminen • Luontevat polut ja säännöllisyys yhteistyöhön saamelaistoimijoiden kanssa, mm. Saamelaiskäräjät, Saamelaisalueen koulutuskeskus ja Siida sekä yhteistyön varmistaminen Lapin hyvinvointialueen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset tapaamiset SAKK:n ja Saamelaiskäräjien kanssa. Saamelaiskäräjien kanssa mm. yhteinen tutustuminen aurinkoenergiailaitokseen sekä vierailu Metsähallituksessa sekä saamenkielisen oppimateriaalin edistämiseksi tehty yhteistyö ja yhteiset mediatiedotteet kärkihankkeista kuten Pokantien kunnostus. • Tapaamiset Siidan sekä Lapin hyvinvointialueen kanssa ja yhteistyön vahvistaminen. • Yhteistyö Inarin 150- juhluvuoden osalta mm. SAKK:n, Sajoksen, Siidan kanssa. • Osallistuminen Saamelaiskäräjien koordinoimaan viranomaisten saamenkielisten palvelujen kehittämisen Ovtas- verkostoon. (mm. KELA, THL, DVV, Verohallinto, Te-toimisto, kunnat.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Säännöllinen yhteydenpito tapaamisia/vuosi • Lukuisia • Yhteiset vaikuttamistoimenpiteet kpl/vuosi • Lukuisia 	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutunut: • SaKä, Siida vähintään 1 virallinen johdon tapaaminen, SAKK:n johdon kanssa 2 tapaamista, lisäksi viralliset neuvottelut SaKä /maankäyttö ja Lapha/ sotetilat ja hytetu-suunnitelma sekä muu yhteistyö • Lukuisia edunvalvonta- asioita ja tiedotteita 	

Tilannekatsaus kuntastrategiasta - Hyvä elämä

Isossa kuvassa Inarin kunnan kokonaisuus on paremmassa tilassa kuin Lappi keskimäärin monessa asiassa. Osa mittareista on seutukunnallisia tai alueellisia ja tulokset ilmoitetaan sellaisina. Keskeisissä hyvinvointimittareissa huomio kiinnittyy siihen, että yläkouluikäisten ryhmä on useassa mittarissa valtakunnan tasoa heikommassa tilassa.

Inarin kunnan HYTE-kerroin (0-100) on naapureitaan parempi 72 (Kittilä 57, Sodankylä 60, Lappa 48), prosessi-indikaattoreiden osalta 78 ja tulosindikaattoreiden osalta 65.

Osa tiedoista on pitkän aikavälin tarkastelulla ja tapahtumia tulee yksittäisiä, jolloin muutokset hitaita. Pienissä lasten ikäluokissa heittäilyä esiintyy vuosikertojen välillä. Nuorten osalta mittaristoa on painotettu fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin, aikuisväestölle ja ikääntyville poikkileikkaavaa mittaristoa on vähän. Yleisenä mittaristona käytetty Kuntaliiton kuntalaistutkimusta 2024.

Hyvä elämä – Sosiaalisesti kestävä kasvu

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittari	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
TOIMIVAT PALVELUT	<ul style="list-style-type: none"> Pidämme yllä vahvat peruspalvelut Käytämme palveluissa ja asiakasohjauksessa ymmärrettävää kieltä ja vältämme vaikeiden ammattitermien käyttöä Valmistelemme kylille palvelukonseptit Panostamme kunnan henkilöstön työhyvinvointiin 	<ul style="list-style-type: none"> Toimintaympäristön kehittäminen: kiinteistöt ja kulkujärjestelmät, tarjonta Hyvinvointipäivä vuosittain, henkilöstön e-passiedun kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tyytyväisyys palveluihin (vuosittainen kysely, 2024) arvosanojen kehitys HYTE-kertoimen mittareiden kehitys Opetushenkilöstön kelpoisuus (%) Kylien palvelukonseptit 2 kpl vuodessa tehty Kyllä/Ei Henkilöstön sairauspoissaolojen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Inari 3,72 – hieman alle keskiarvon toteutetaan liikuntakysely kevätkesä 2026 Parantunut yleisluku 92 % Henkilöstön sairauspoissaolot ovat vähentyneet vuodesta 2023 vuoteen 2025 yhtämittä ja 4,6 pv/htv 	
HYVINVOIVAT LAPSET JA NUORET	<ul style="list-style-type: none"> Tuemme lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvun edellytyksiä Toimimme aktiivisesti yhteistyössä muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa lasten ja perheiden varhaisessa tukemisessa Harrastamisen Suomen mallin jatkokehittäminen Inarin kunnan lähtökohdista Kehitämme harrastuspaikkoja suunnitelmallisesti 	<ul style="list-style-type: none"> Liikuntakummitoiminta, liikuntakummin vanhempainilta, koulunuorisotyö Tulosten analysointia ja läpikäyntiä hyvinvointisuunnitelmassa, kouluissa, lautakunnissa ja vanhempainillassa 	<ul style="list-style-type: none"> Kouluterveyskyselyn tulosten kehitys Kuinka monella lapsella ja nuorella on harrastus (%) Kuinka monella lapsella ja nuorella on ystävä (%) Harrastuspaikkojen kehityssuunnitelma tehty, Kyllä/Ei 	<ul style="list-style-type: none"> Vähintään tunnin päivässä liikkuvat 24%, (32%) 94% 89% (aiempi 86%) Harrastuspaikkojen kehityssuunnitelma Aloitettu 	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten osuus, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti kuluttavalla tai haittaavalla tasolla

Hyvä elämä - Sosiaalisesti kestävä kasvu

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittari	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
IKÄIHMISTEN HYVINVOINTI JA ELÄMÄN LAATU	<ul style="list-style-type: none"> Edistämme ikäihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua Ylläpidämme toimintaedellytyksiä harrastusten, tilojen ja osallistamisen kautta Kannustamme rakentamaan esteettömiä asuntoja	<ul style="list-style-type: none"> Jaettu nastakumeja kenkiin - Liikenneturvan kanssa Kuulaan toiminnan ja toimintaympäristön kehittäminen Erytisryhmäpainotus liikunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Elämänlaatunsa hyväksi kokevien ikäihmisten osuus (%)	<ul style="list-style-type: none"> Toistaiseksi ei ole kuntakohtaista dataa, ainoastaan hva-kohtainen	<ul style="list-style-type: none"> Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 täyttäneillä
YHTEISTYÖ LAPIN HYVINVOINTI-ALUEEN KANSSA	<ul style="list-style-type: none"> Rakennamme yhteistyön ja toimivat yhdyspinnat Lapin hyvinvointialueen toimintojen kanssa Toimimme yhteistyössä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi Valvomme etujamme palvelujen saatavuudessa	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyökokoukset ja toiminnan rakenteen muokkaus, osallistuminen paikallista ja alueellista esim. Perhekeskusverkosto Oikeus turvallisuuteen ja hyvinvointiin - seminaari (OTU-hanke)	<ul style="list-style-type: none"> Arviointi yhteistyön toimivuudesta hyvinvointialueen kanssa (kysely) HYTE-kertoimen mittareiden kehitys	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö on parantunut, esim. Toimia täytetty ja sitä kautta palveluiden saatavuus noussut, mutta edelleen on myös puutteita: kiinteistöt, tehtävänjako ja maksatus Kerroin on noussut, eli tilanne hieman parantunut	

Hyvä elämä - Sosiaalisesti kestävä kasvu

Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Tehdyt toimenpiteet	Mittari	Mittareiden toteutuminen	Uudet mittarit
ÄLYKÄS SAAVUTETTAVUUS	<ul style="list-style-type: none"> Edistämme henkilökuljetusmahdollisuuksia Sovitamme yhteen palveluliikennettä ja koulukuljetuksia Edistämme tietoliikenneyhteyksiä 	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistetty kuljetus Ivalo-Inari-Ivalo kokeilussa Kilpailutuksessa Lisma - Inari, Turvejärvi - Näätämä 	<ul style="list-style-type: none"> Kuljetusten ja yhdistettyjen kuljetusten lukumäärä ja täyttöaste Kuljetusten kehityssuunnitelma tehty, Kyllä/Ei Nettiyhteyksien peitto 	<ul style="list-style-type: none"> 15/90, yksi linja Suunnitelmaa ei, ja on koulukuljetusten osalta 	
KYLIEN TUKEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> Kylien profilointi niiden omista tarpeista ja lähtökohdista Tuomme esille kyliä nykyistä voimakkaammin ja edistämme kyläyhteistyötä Päivitämme kylien turvallisuussuunnitelmat Parannamme kylien ensiapu ja alkusammutuskykyä 	<ul style="list-style-type: none"> Kylien neuvoston uudelleen aktivointi, 4 kokousta 2025 Kylien hankkeet: Älykylä-valmisteluhanke Inarin turvallisille kylille, Inarin turvalliset kylät -kehittämishanke ja kaksi turvallisuus investoinneille haettua hanketta. Elämysten Inari- hanke tukee Inari 150-vuotta juhlavuotta Tavoitteena 8 pilottitapahtumaa 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestettyjen koulutusten lukumäärä (kylien turvallisuus) Vuosi ja tapahtumat kesken 	Koulutukset: 16 alkusammutus 11 defibrillaattori 7 ensiapukurssia 13 ensiapukoulutusta 15 72h-koulutusta Vapepan etsintäkurssi Lentoetsijäinfo 2 järjestyksenvalvoja- ja Järjestyksenvalvojan päivityskoulutus Vesiturvallisuuskurssi Veneilyturvallisuuskurssi <ul style="list-style-type: none"> Osallistumisia tapahtumiin, joissa koulutettu 	
ENNAKKO-ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN MERKITTÄVISSÄ HANKKEISSA	<ul style="list-style-type: none"> Arvioimme ennakoivasti merkittävien hankkeiden vaikutuksia paikalliselle yhteisölle 	<ul style="list-style-type: none"> EVA-koulutus EVA monitoimiareena valmistelussa Ivalon ja Saariselän Master Plan valmistelussa Valmistelussa areenahanke - aloitetaan EVAlla 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutuneiden päätösten vaikutusten ennakoarviointien lukumäärä (EVA lkm) Sivistyksessä ei vielä, pitkäkestoinen tavoite 	<ul style="list-style-type: none"> 1 Ivalon silta 	